

Одарченко В. Концептуально-цільова підсистема структурно-функціональної моделі управління професійним розвитком науково-педагогічних працівників комунального закладу вищої освіти. *Освіта. Інноватика. Практика*, 2024. Том 12, № 6. С. 108-114. <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol12i6-016>.

Odarchenko V. Kontseptualno-tsilova pidsistema strukturno-funktsionalnoi modeli upravlinnia profesiinym rozvytkom naukovo-pedahohichnykh pratsivnykiv komunalnoho zakladu vyshchoi osvity [Conceptual-target subsystem of the structural-functional model of management of professional development of scientific and pedagogical staff of a municipal higher education institution]. *Osvita. Innovatyka. Praktyka – Education. Innovation. Practice*, 2024. Vol. 12, No 6. S. 108-114. <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol12i6-016>.

УДК 37.07:005.95/.96

DOI: 10.31110/2616-650X-vol12i6-016

Вероніка ОДАРЧЕНКО

КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради, Україна

<https://orcid.org/0000-0003-1268-0309>

nika.odarchenko@gmail.com

КОНЦЕПТУАЛЬНО-ЦІЛЬОВА ПІДСИСТЕМА СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНОЇ МОДЕЛІ УПРАВЛІННЯ ПРОФЕСІЙНИМ РОЗВИТКОМ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ КОМУНАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Анотація. Стаття присвячена проблемі професійного розвитку науково-педагогічних працівників комунальних закладів вищої освіти.

Актуальність дослідження зумовлена підвищенням вимог до професійної діяльності науково-педагогічних працівників та забезпечення безперервного професійного розвитку в контексті сучасних викликів вищої освіти.

Мета статті: охарактеризувати основні компоненти концептуально-цільової підсистеми структурно-функціональної моделі управління професійним розвитком науково-педагогічних працівників комунального закладу вищої освіти та визначити практичні аспекти реалізації завдань концептуально-цільової підсистеми моделі управління професійним розвитком науково-педагогічних працівників комунального закладу вищої освіти.

На основі аналізу наукової літератури та емпіричних даних розроблено структурно-функціональну модель управління професійним розвитком науково-педагогічних працівників комунального закладу вищої освіти, яка включає в себе концептуально-цільову, організаційно-управлінську та інформаційно-аналітичну підсистеми. Обґрунтовано теоретичні та практичні аспекти розробки моделі. Окрема увага приділена реалізації першого етапу структурно-функціональної моделі управління професійним розвитком науково-педагогічних працівників комунального закладу вищої освіти – концептуально-цільовій підсистемі. Представлено ключові етапи впровадження моделі, що охоплюють потребу діагностики, розробку індивідуальних траєкторій розвитку, створення сприятливого освітнього середовища та моніторинг результатів. Описано методи і засоби, застосовані для формування ефективного управлінського механізму, який враховує специфіку освітньої діяльності в комунальних закладах.

Результати дослідження можуть бути використані для розробки програм підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників, створення системи мотивації та стимулювання професійного зростання викладачів, для оптимізації процесу управління персоналом у ЗВО.

Ключові слова: професійний розвиток; науково-педагогічні працівники; комунальний заклад вищої освіти; структурно-функціональна модель.

Veronika ODARCHENKO

Municipal establishment «Kharkiv Humanitarian-Pedagogical Academy»

of the Kharkiv Regional Council, Ukraine

<https://orcid.org/0000-0003-1268-0309>

nika.odarchenko@gmail.com

CONCEPTUAL-TARGET SUBSYSTEM OF THE STRUCTURAL-FUNCTIONAL MODEL OF MANAGEMENT OF PROFESSIONAL DEVELOPMENT OF SCIENTIFIC AND PEDAGOGICAL STAFF OF A MUNICIPAL HIGHER EDUCATION INSTITUTION

Abstract. The article is devoted to the problem of professional development of research and teaching staff of municipal higher education institutions.

The relevance of the study is due to the increasing requirements for the professional activities of research and teaching staff and ensuring continuous professional development in the context of modern challenges of higher education.

The purpose of the article is to characterize the main components of the conceptual-target subsystem of the structural-functional model of management of professional development of research and teaching staff of a municipal higher education institution and to determine the practical aspects of implementing the tasks of the conceptual-target subsystem of the model of management of professional development of research and teaching staff of a municipal higher education institution.

Based on the analysis of scientific literature and empirical data, a structural and functional model for managing the professional development of research and teaching staff of a municipal higher education institution has been developed, which includes conceptual and target, organizational and managerial, and information and analytical subsystems. Theoretical and practical aspects of the model development are substantiated. Particular attention is paid to the implementation of the first stage of the structural and functional model for managing the professional development of scientific and pedagogical staff of a municipal higher education institution - the conceptual and target subsystem. The key stages of the model implementation are presented, covering the need for diagnostics, development of individual development trajectories, creation of a favorable educational environment and monitoring of results. The methods and tools used to form an effective management mechanism that takes into account the specifics of educational activities in municipal institutions are described.

The results of the study can be used to develop programs for the professional development of research and teaching staff, to create a system of motivation and stimulation of professional growth of teachers, to optimize the process of personnel management in higher education institutions.

Keywords: professional development; academic staff; municipal higher education institution; structural and functional model.

Постановка проблеми. Сучасна вища освіта зазнає значних змін під впливом глобалізації, інноваційних технологій та зростаючих вимог ринку праці. У цих умовах особливої значущості набуває надання автономії регіональним закладам вищої освіти. Передача значної частини управлінських повноважень на регіональний рівень дозволяє закладам вищої освіти краще враховувати місцеві особливості, соціально-економічні умови та потреби громади.

Проте розширення автономії ставить перед керівництвом закладів вищої освіти нові виклики – відсутність єдиної методології управління професійним розвитком науково-педагогічних працівників, обмеженість ресурсів ускладнюють ефективну реалізацію цих завдань. Особливо це стосується комунальних закладів вищої освіти, які стикаються з нерівністю ресурсного забезпечення та різним рівнем підтримки з боку місцевих органів влади.

В умовах автономії комунальні заклади вищої освіти потребують чітко розробленої системи управління професійним розвитком, яка б дозволила: інтегрувати регіональні потреби у стратегію розвитку закладу; забезпечити ефективне планування, моніторинг і контроль професійного зростання викладачів; впровадити сучасні методи викладання; підвищити рівень мотивації науково-педагогічних працівників до самовдосконалення тощо.

Аналіз досліджень і публікацій. Проблемам підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників присвячені роботи вітчизняних науковців О. Бабакіної [1], В. Литвин [6], Т. Сорочан [12], О. Яковенко [16] тощо. Нормативно-правові аспекти професійного розвитку науково-педагогічних працівників досліджено в роботах О. Жабенко [5], О. Отич [7], О. Петрик [8] тощо. В своїх дослідженнях Н. Дівінська [13], І. Регейло [13], Ю. Скиба [13], Г. Чорнойван [13], О. Ярошенко [13] розкривають особливості професійного розвитку науково-педагогічних працівників в закладах освіти. Основні аспекти системи управління професійним розвитком науково-педагогічних працівників висвітлено у працях Л. Безтелесної [2], Л. Колосова [14], Н. Любченко [14], А. Печенюк [2], Є. Чернишова [14] та інші.

Аналіз наукових праць засвідчив недостатню вивченість проблеми управління професійним розвитком науково-педагогічних працівників комунальних закладів вищої освіти.

Мета статті: охарактеризувати основні компоненти концептуально-цільової підсистеми структурно-функціональної моделі управління професійним розвитком науково-педагогічних працівників комунального закладу вищої освіти та визначити практичні аспекти реалізації завдань концептуально-цільової підсистеми моделі управління професійним розвитком науково-педагогічних працівників комунального закладу вищої освіти.

Методи дослідження: дослідження було здійснене за допомогою системного підходу, що передбачав як теоретичний аналіз наукової літератури та аналітичних джерел, емпіричне дослідження.

Виклад основного матеріалу. В рамках дослідження вважаємо доцільним розкрити сутність поняття «модель».

Науковці не мають єдиного погляду на тлумачення поняття «модель». Найчастіше модель характеризують, як «формалізований опис об'єкту (процесу, явища або предмету), створений для вивчення його особливостей та якостей» (М. Гриньова) [3, с.6]; «штучно створена система, за допомогою якої цілком чи частково відтворюється сутність і якість оригіналу» (О. Семенова) [10, с.3.]; «штучний елемент, який створюють для кращого пізнання системи» (А. Глузман, О. Дубасенюк, В. Кудін, М. Моїсєєв, О. Пехота, В. Шило) [4, с.3]; складається «із сукупності структурних блоків, між якими є чіткий взаємозв'язок» (О. Сопотницька, І. Машталер) [11, с.212]; є «аналогом досліджуваної системи, вона матеріалізує уявлення дослідника» (А. Харківська) [15, с.5]; має «відповідати таким умовам: бути системою; бути подібною до оригіналу; певними параметрами відрізнитись від оригіналу; у процесі дослідження заміщати оригінал у визначених ситуаціях; забезпечувати отримання нових знань про оригінал у результаті дослідження» (О. Сагач) [9, с.366].

Підсумовуючи результати аналізу наукових джерел, можна зробити висновок, що «модель» у науці є багатограним поняттям. Незважаючи на різноманіття визначень, більшість дослідників сходяться на думці, що модель – це спрощене відображення оригіналу, яке створене для кращого розуміння його структури, функціонування та взаємозв'язків з оточуючим середовищем. Модель може бути представлена у різних формах: вербальній, графічній, математичній тощо. Її головна функція – заміщення оригіналу в процесі дослідження, що дозволяє проводити експерименти, прогнозувати результати та приймати обґрунтовані рішення.

Отже, при створенні структурно-функціональної моделі управління професійним розвитком науково-педагогічних працівників комунального закладу вищої освіти враховуємо три основні критерії - функціональність, структурність та системність.

Підтримуємо ідею О. Бабакиної про те, що структурно-функціональна модель має «складатися з: цілей, підходів, закономірностей, принципів, функцій, методів та організаційної структури управління» [1, с. 92].

Вагоми для роботи вважаємо концептуальні ідеї колективу науковців Л. Безтелесної, А. Печенюк, які в своєму дослідженні охарактеризували ієрархічну систему управління (від державного рівня до рівня кафедри). Кожен рівень має завдання, відповідальність, та спрямований на досягнення єдиної мети – підвищення конкурентоспроможності науково-педагогічних працівників на ринку освітніх послуг. Така система передбачає тісну взаємодію між усіма рівнями управління та включає в себе такі функції, як планування, організація, мотивація та оцінка діяльності [2, с.20].

На основі аналізу вищезазначених джерел розробили структурно-функціональну модель управління професійним розвитком науково-педагогічних працівників комунального закладу вищої освіти, урахувавши специфіку регіонального контексту, нормативно-правового поля та потреб НПП.

Структурно-функціональна модель базується на комплексному підході, що передбачає створення сприятливих організаційно-педагогічних умов, які включають в себе забезпечення комфортного психологічного клімату, освітньо-розвивальне середовище побудоване на демократичних засадах, врахування соціально-економічних та культурних особливостей регіону.

В рамках дослідження визначили чотири взаємодіючі підсистеми (див. рис.1.).

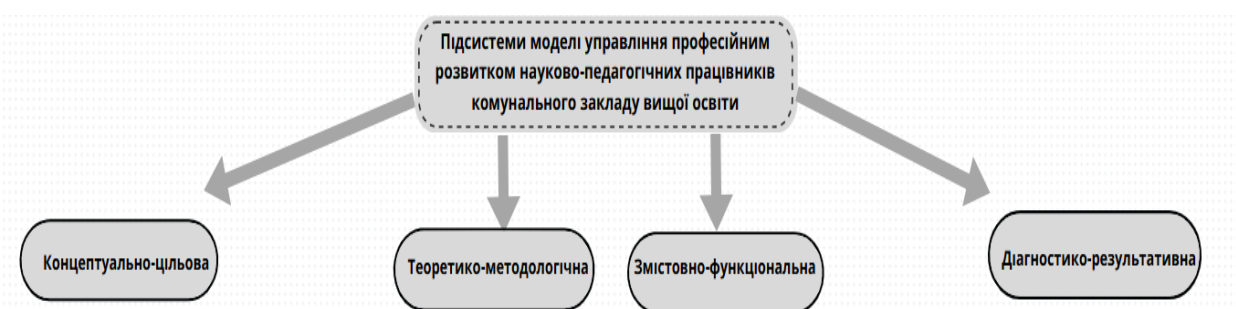

Рис.1. Підсистеми структурно-функціональної моделі управління професійним розвитком науково-педагогічних працівників комунального закладу вищої освіти

Зупинимось більш детально на реалізації першого етапу структурно-функціональної моделі управління професійним розвитком науково-педагогічних працівників комунального закладу вищої освіти – концептуально-цільовій підсистемі.

Концептуально-цільова підсистема є фундаментом для побудови ефективної системи управління професійним розвитком науково-педагогічних працівників в комунальному закладі вищої освіти. Кожен з її компонентів відіграє важливу роль у забезпеченні цілеспрямованого та результативного процесу підвищення кваліфікації науково-педагогічних кадрів (див. табл.1).

Таблиця 1. Загальна характеристика основних компонентів концептуально-цільової підсистеми структурно-функціональної моделі управління професійним розвитком науково-педагогічних працівників комунального закладу вищої освіти

№ з/п	Компоненти концептуально-цільової підсистеми	Основні завдання компонентів концептуально-цільової підсистеми
1.	Соціальне замовлення	- визначення актуальних потреб суспільства у висококваліфікованих фахівцях; - отримання конкретних результатів, які відповідають потребам суспільства; - визнання легітимності системи управління професійним розвитком, з урахуванням важливості для розвитку суспільства в цілому
2.	Ціль	- визначення стратегічного напрямку розвитку системи управління професійним розвитком; - визначення мотиватору для всіх учасників процесу, об'єднуючи їхні зусилля для досягнення спільного результату; - оцінювання ефективності системи управління професійним розвитком
3.	Нормативно-правове забезпечення	- створення правових підстав для функціонування системи управління професійним розвитком; - визначення прав та обов'язків всіх учасників процесу; - встановлення порядку прийняття рішень та контролю за їх виконанням; - забезпечення стабільності і передбачуваності процесу управління професійним розвитком; - захист права науково-педагогічних працівників на отримання якісної освіти та професійний розвиток

4.	Завдання	- конкретизація загальної цілі системи управління професійним розвитком; - розробка плану роботи, визначити відповідальних осіб та терміни виконання; - здійснення систематичного контролю за ходом реалізації програми професійного розвитку
----	----------	---

Джерело: складено автором

Всі компоненти концептуально-цільової підсистеми тісно взаємопов'язані між собою: соціальне замовлення визначає ціль системи управління професійним розвитком; ціль конкретизується у вигляді завдань; нормативно-правове забезпечення створює умови для реалізації завдань і досягнення цілі. Таким чином, концептуально-цільова підсистема є своєрідним «компасом», який направляє розвиток системи управління професійним розвитком і забезпечує її ефективність.

Кожен з компонентів концептуально-цільової підсистеми відіграє важливу роль у забезпеченні успішної реалізації програми професійного розвитку науково-педагогічних працівників. Їх взаємодія дозволяє створити цілісну і ефективну систему, яка сприяє підвищенню якості освітнього процесу та конкурентоспроможності закладу освіти.

Згідно логіки дослідження розглянемо практичні аспекти реалізації завдань концептуально-цільової підсистеми моделі управління професійним розвитком науково-педагогічних працівників комунального закладу вищої освіти (табл.2).

Таблиця 2. Практична реалізація завдань концептуально-цільової підсистеми структурно-функціональної моделі управління професійним розвитком науково-педагогічних працівників комунального закладу вищої освіти

№ з/п	Завдання концептуально-цільової підсистеми	Практична реалізація завдань концептуально-цільової підсистеми	Інструменти реалізації	Ключові елементи успішної реалізації
1.	Визначення соціального замовлення	- аналіз потреб ринку праці; - опитування здобувачів вищої освіти, випускників, роботодавців з метою збору щодо якості підготовки фахівців освітньої сфери; - співпраця з роботодавцями	- ресурси для електронного навчання; - платформи для співпраці; - системи зворотного зв'язку; - системи управління персоналом	- залучення науково-педагогічних працівників до розробки та реалізації системи професійного розвитку; - підтримка адміністрації, створення сприятливих умов для професійного розвитку; - використання сучасних технологій; - аналіз та оцінювання результатів
2.	Формулювання цілі	- конкретизація мети; - врахування соціального замовлення; - інтеграція в стратегію ЗВО		
3.	Розробка нормативно-правового забезпечення	- розробка положення про систему управління професійним розвитком НПП; - узгодження з внутрішніми документами; - проведення інформаційно-роз'яснювальної роботи серед науково-педагогічних працівників		
4.	Розробка завдань	- розбиття загальної цілі на конкретні завдання; - визначення відповідальних осіб за виконання кожного завдання; - визначення дедлайнів		
5.	Реалізація завдань	- проведення тренінгів, вебінарів, майстер-класів, семінарів; - забезпечення доступу до інформаційних ресурсів; - створення менторських пар; - створення умов для проведення наукових досліджень.		
6.	Оцінка ефективності	- визначення критеріїв оцінки; - збір, аналіз та коригування отриманих даних	-	-

Джерело: складено автором

Висновки. Дослідження показало, що проблема управління професійним розвитком науково-педагогічних працівників комунального закладу вищої освіти є актуальною та потребує подальшого

вивчення. Запропонована структурно-функціональна модель, що складається з чотирьох взаємодіючих підсистем (концептуально-цільової, теоретико-методологічної, змістовно-функціональної, діагностико-результативної) може слугувати основою для розробки більш деталізованих програм професійного розвитку, адаптованих до специфіки закладів вищої освіти різної форми власності. Реалізація концептуально-цільової підсистеми структурно-функціональної моделі управління професійним розвитком науково-педагогічних працівників комунальних закладів вищої освіти є ключовим етапом для забезпечення їхнього безперервного професійного зростання.

Перспективними напрямками подальших досліджень є: розробка інструментів для оцінки ефективності професійного розвитку, дослідження мотивації науково-педагогічних працівників до професійного зростання, а також аналіз впливу професійного розвитку на якість освітнього процесу.

Список використаних джерел

1. Бабакіна О. О. Розвиток системи підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти України останньої чверті XX – початку XXI століття : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.01, 13.00.06 / Держ. закл. «Луган. нац. ун-т ім. Т. Шевченка». Старобільськ, 2021. 715 с.
2. Безтелесна Л. І., Печенюк А. В. Управління професійним розвитком науково-педагогічних працівників : монографія. Рівне : НУВГП, 2016. 198 с.
3. Гриньова М. В. Модель підготовки майбутнього вчителя для педагогічної діяльності в новій українській школі. *Модель підготовки майбутнього вчителя для педагогічної діяльності в новій українській школі: теорія та практика* : колективна монографія / І. В. Бабенко та ін.; за ред. проф. М. В. Гриньової. Полтава : Астроя, 2021. С. 6–15. URL : <http://surl.li/wokwod> (дата звернення: 16.05.2024).
4. Дубасенюк О. А. Концептуальні моделі педагогічної освіти: наукові пошуки та здобутки. *Професійно-педагогічна освіта: сучасні концептуальні моделі та тенденції розвитку*: Монографія / О. А. Дубасенюк та ін. ; за заг. ред. проф. О. А. Дубасенюк: Вид. 2-е, доп. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2008. 11с. URL : <http://eprints.zu.edu.ua/13339/1/%D0%94%D1%83%D0%B1%D0%B0%D1%81%D0%B5%D0%BD%D1%8E%D0%BA%20%D0%9E.pdf> (дата звернення: 16.05.2024).
5. Жабенко О. Підвищення рівня професійної компетентності науково-педагогічних працівників: право чи обов'язок. *Молодий вчений*. 2017. № 10. С. 432-438. URL : https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/711613/1/%D0%A1%D0%A2%D0%90%D0%A2%D0%A2%D0%AF_%D0%96%D0%B0%D0%B1%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE.pdf (дата звернення: 16.05.2024).
6. Литвин В. А. Міжнародний досвід розвитку системи підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти. *Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»): журнал*. 2021. № 3(3). С. 66-78. DOI : [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2021-3\(3\)-66-78](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2021-3(3)-66-78) (дата звернення: 16.05.2024).
7. Отич О. Законодавче та нормативно-правове забезпечення професійного розвитку науково-педагогічних працівників в Україні. *NewInception* : науковий журнал. Чернігів, 2021. № 3-4 (5-6), С. 30–40. DOI : <https://doi.org/10.5281/zenodo.5972427> (дата звернення: 18.05.2024).
8. Петрик О. Л. Теоретико-методологічні засади класифікації прав та гарантій науково-педагогічних працівників. *Актуальні проблеми державного управління* : зб. наук. пр. Харків : Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2015. № 1 (47). С. 399-405. URL : https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/NADU/APDU/APDU-47-2015.pdf#page=399 (дата звернення: 16.05.2024).
9. Сагач О. М. Теоретичні і методичні засади професійного зростання вчителів у системі неперервної педагогічної освіти : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04. Чернігів, 2021. 632 с.
10. Семенова О. В. Педагогічне моделювання: функції та складові. [Електронний ресурс]. 13с. URL : https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/6789/10400/1/Pedagogichne_modelyvanna_funkchii_ta_skladovi.pdf (дата звернення : 16.05.2024).
11. Сопотницька О., Машталер І. Структурно-педагогічна модель формування готовності майбутніх вчителів фізичної культури до тренерської діяльності в ігрових видах спорту. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвуз. зб. наук. праць молодих вчених Дрогобицького держ. пед. ун-ту імені Івана Франка*. Дрогобич : Видавничий дім «Гельветика», 2021. Вип. 36. Том 3. С. 210-216. URL : http://aphn-journal.in.ua/archive/36_2021/part_3/36-3_2021.pdf#page=210 (дата звернення: 16.05.2024).
12. Сорочан Т. М. Про дослідження проблеми трансформації професійного розвитку педагогічних і науково-педагогічних працівників в умовах відкритого університету післядипломної освіти. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*. 2023. № 5(2). С. 1–6. DOI: <https://doi.org/10.37472/v.naes.2023.5235> (дата звернення: 16.05.2024).
13. Теоретичні основи і технологія професійного розвитку науково-педагогічних працівників університетів в умовах інтеграції вищої освіти і науки : монографія / О. Г. Ярошенко та ін. ; за ред. О. Г. Ярошенко. Київ : Інститут вищої освіти НАПН України, 2019. 236 с. DOI: <https://doi.org/10.31874/978-617-7486-26-7-2019> (дата звернення: 18.05.2024).
14. Теорія та практика управління професійним розвитком науково-педагогічних та педагогічних працівників в умовах трансформаційних змін в освіті : кол. моногр. / Є. Р. Чернишова та ін. ; за наук. ред. Є. Р. Чернишової. Луцьк : Вежа-Друк, 2015. 296 с. URL : <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/8331/1/%D0%9C%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%84%D1%96%D1%8F%20%D0%84%D0%B2%D0%B3%D0%B5%D0%BD%D1%96%D1%8F%20%D0%A0%D0%BE%D0%B4%D1%96%D0%BE%D0%BD%D1%96%D0%B2%D0%BD%D0%B0%202015.pdf> (дата звернення: 18.05.2024).

15. Харківська А.А. Моделювання управління інноваційним розвитком педагогічного ВНЗ. *Теорія та методика управління освітою* : електр. наук. фак. видан. 2013. № 10. 9с. URL : http://umo.edu.ua/images/content/nashi_vydanya/metod_upr_osvit/46.pdf (дата звернення: 16.05.2024).
16. Яковенко О. І. Підвищення кваліфікації педагогічних та науково-педагогічних працівників: міжнародні аспекти. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського - Scientific bulletin of South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky*: наук. журнал. Одеса : ПНПУ ім. К. Д. Ушинського, 2021. № 1 (134). С. 41-47.

References

1. Babakina, O. O. (2021). Rozvytok systemy pidvyshchennia kvalifikatsii naukovo-pedahohichnykh pratsivnykiv zakladiv vyshchoi osvity Ukrainy ostannoï chverti KhKh [The Development of the System of Professional Development of Scientific and Pedagogical Staff of Higher Education Institutions of Ukraine in the Last Quarter of the Twentieth - Early Twenty-First Century]. *Doctor's thesis*. Starobilsk [in Ukrainian].
2. Beztelesna, L. I., & Pecheniuk, A. V. (2016). *Upravlinnia profesiynym rozvytkom naukovo-pedahohichnykh pratsivnykiv [Management of professional development of academic staff]*. Rivne : NUVHP [in Ukrainian].
3. Hrynova, M. V. (2021). Model pidhotovky maibutnoho vchytelia dlia pedahohichnoi diialnosti v novii ukrainskii shkoli [A model for preparing future teachers for teaching in a new Ukrainian school]. *Model pidhotovky maibutnoho vchytelia dlia pedahohichnoi diialnosti v novii ukrainskii shkoli: teoriia ta praktyka [A model for preparing future teachers for teaching in a new Ukrainian school: theory and practice]*. Astraia. 6–15. Retrieved from <http://surl.li/wokwod> [in Ukrainian].
4. Dubaseniuk, O.A. (2008). Kontseptualni modeli pedahohichnoi osvity: naukovi poshuky ta zdobutky [Conceptual models of teacher education: scientific research and achievements]. *Profesiino-pedahohichna osvita: suchasni kontseptualni modeli ta tendentsii rozvytku [Vocational and Pedagogical Education: Modern Conceptual Models and Development Trends]*. Zhytomyr: Vydvo ZhDU im. I. Franka, 11. Retrieved from <http://eprints.zu.edu.ua/13339/1/%D0%94%D1%83%D0%B1%D0%B0%D1%81%D0%B5%D0%BD%D1%8E%D0%BA%20%D0%9E.pdf> [in Ukrainian].
5. Zhabenko, O. (2017). Pidvyshchennia rivnia profesiinoi kompetentnosti naukovo-pedahohichnykh pratsivnykiv: pravo chy oboviazok [Improving the level of professional competence of academic staff: a right or a duty]. *Molodyi vchenyi [A young scientist]*, 10, 432-438. Retrieved from https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/711613/1/%D0%A1%D0%A2%D0%90%D0%A2%D0%A2%D0%AF_%D0%96%D0%B0%D0%B1%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE.pdf [in Ukrainian].
6. Lytvyn, V. A. (2021). Mizhnarodnyi dosvid rozvytku systemy pidvyshchennia kvalifikatsii naukovo-pedahohichnykh pratsivnykiv zakladiv vyshchoi osvity [International experience in the development of the system of professional development of research and teaching staff of higher education institutions]. *Perspektyvy ta innovatsii nauky. Serii: Pedahohika, Psykholohiia, Medytsyna [Perspectives and Innovations of Science. Serii: Pedagogy, Psychology, Medicine]*, 3(3), 66-78. Retrieved from <http://surl.li/nnwuwv> [in Ukrainian].
7. Otych, O. (2021). Zakonodavche ta normatyvno-pravove zabezpechennia profesiinoho rozvytku naukovo-pedahohichnykh pratsivnykiv v Ukraini [Legislative and Regulatory Support for the Professional Development of Academic Staff in Ukraine]. *NewInception : naukovi zhurnal*. Chernihiv, № 3-4 (5-6), 30-40. DOI : <https://doi.org/10.5281/zenodo.5972427> [in Ukrainian].
8. Petryk, O.L. (2015). Teoretyko-metodolohichni zasady klasyfikatsii prav ta harantii naukovo-pedahohichnykh pratsivnykiv [Theoretical and Methodological Bases of Classification of Rights and Guarantees of Academic Staff]. *Aktualni problemy derzhavnogo upravlinnia [Actual problems of public administration]: zb. nauk. pr.* Kharkiv : Vyd-vo KharRI NADU "Mahistr", № 1 (47), 399-405. Retrieved from https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/NADU/APDU/APDU-47-2015.pdf#page=399 [in Ukrainian].
9. Sahach, O.M. (2021). Teoretychni i metodychni zasady profesiinoho zrostantia vchyteliv u systemi neperervnoi pedahohichnoi osvity [Theoretical and Methodological Foundations of Teachers' Professional Growth in the System of Continuing Teacher Education]. *Doctor's thesis*. Chernihiv [in Ukrainian].
10. Semenova, O. V. Pedahohichne modeliuвання: funktsii ta skladovi. [Pedagogical modeling: functions and components]. 13. URL https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/6789/10400/1/Pedagogichne_modelyvanna_funkchii_ta_skladovi.pdf [in Ukrainian].
11. Sopotnytska, O., Mashtaler, I. (2021). Strukturno-pedahohichna model formuvannia hotovnosti maibutnikh vchyteliv fizychnoi kultury do trenerskoi diialnosti v irovnykh vydakh sportu [Structural and Pedagogical Model of Formation of Future Physical Education Teachers' Readiness for Coaching in Game Sports]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk [Topical issues of the humanities]: mizhvuz. zb. nauk. prats molodykh vchenykh Drohobyt'skoho derzh. ped. un-tu imeni Ivana Franka - Interuniversity collection of scientific works of young scientists of Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University*. Drohobych : Vydavnychiy dim «Helvetyka», (Vols.36, T.3), (pp.210-216). Retrieved from http://aphn-journal.in.ua/archive/36_2021/part_3/36-3_2021.pdf#page=210 [in Ukrainian].
12. Sorochan, T. M. (2023). Pro doslidzhennia problemy transformatsii profesiinoho rozvytku pedahohichnykh i naukovo-pedahohichnykh pratsivnykiv v umovakh vidkrytoho universytetu pisliadyplomnoi osvity [On the study of the problem of transformation of professional development of pedagogical and scientific-pedagogical workers in the conditions of an open university of postgraduate education]. *Visnyk Natsionalnoi akademii pedahohichnykh nauk Ukrainy [Bulletin of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine]*, 5(2), 1–6. DOI: <https://doi.org/10.37472/v.naes.2023.5235> [in Ukrainian].
13. Yaroshenko, O.H., Zhabenko, O.V., Skyba, Yu.A., Divinska, N.O., Reheilo, I. Iu. & Chornoivan, H.P. (2019). *Teoretychni osnovy i tekhnolohiia profesiinoho rozvytku naukovo-pedahohichnykh pratsivnykiv universytetiv v umovakh intehtatsii vyshchoi osvity i nauky [Theoretical foundations and technology of professional development of university research and*

- teaching staff in the context of integration of higher education and science]. Kyiv: Instytut vyshchoi osvity NAPN Ukrainy. DOI: <https://doi.org/10.31874/978-617-7486-26-7-2019> [in Ukrainian].
14. Chernyshova, Ye. R., Kolosova, L. M., Liubchenko, N. V., & Morozova, M. E. (2015). *Teoriia ta praktyka upravlinnia profesiinym Ye. R. rozvytkom naukovopedahohichnykh ta pedahohichnykh pratsivnykiv v umovakh transformatsiinykh zmin v osviti* [Theory and practice of managing the professional development of research and teaching staff in the context of transformational changes in education]. Luts'k : Vezha-Druk, Retrieved from <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/8331/1/%D0%9C%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%84%D1%96%D1%8F%20%D0%84%D0%B2%D0%B3%D0%B5%D0%BD%D1%96%D1%8F%20%D0%A0%D0%BE%D0%B4%D1%96%D0%BE%D0%BD%D1%96%D0%B2%D0%BD%D0%B0%202015.pdf> [in Ukrainian].
15. Kharkivska, A.A. (2013). Modeliuvannia upravlinnia innovatsiinykh rozvytkom pedahohichnoho VNZ [Modeling the management of innovative development of a pedagogical university]. *Teoriia ta metodyka upravlinnia osvitoiu* [Theory and methods of education management] : elektr. nauk. fakh. vydan – electronic scientific. fakhovy vidannya, 10, 9. Retrieved from http://umo.edu.ua/images/content/nashi_vydanya/metod_upr_osvit/46.pdf [in Ukrainian].
17. Iakovenko, O. I. (2021). Pidvyshchennia kvalifikatsii pedahohichnykh ta naukovopedahohichnykh pratsivnykiv: mizhnarodni aspekty [Professional development of pedagogical and scientific-pedagogical staff: international aspects]. *Naukovyi visnyk Pivdennoukrainskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni K. D. Ushynskoho - Scientific bulletin of South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky: nauk. zhurnal*. Odesa : PNPU im. K. D. Ushynskoho, № 1 (134). 41-47 [in Ukrainian].